

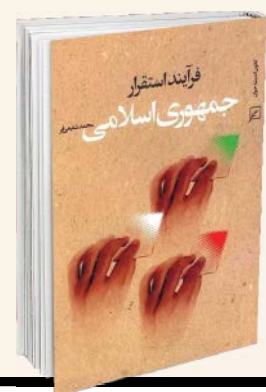
فرآیندی کاملاً طبیعی

مهران بوذری نژاد

مرورنویس

مهم‌ترین اتفاق سیاسی بعد از انقلاب ۵۷ مردم ایران، استقرار جمهوری اسلامی به عنوان مدل حکومتی کاملاً جدید و بی سابقه است. اهمیت این اتفاق از این حیث است که در قرن بیستم تا قبل از انقلاب ۵۷، اذهان عاملان سیاسی و متفکران حوزه حکومت‌داری؛ دایر مدار لیبرال دموکراسی و کمونیسم بود. اما انقلاب اسلامی؛ برخلاف انقلاب‌های معاصر به استقرار حکومت جدید و بدیعی انجامید. قطعاً چنین نتیجه‌ای در ۱۳۵۷ ناظر بر تجربه‌های متعدد مبارزات در سال‌های قبل آن است.

در همه مواردی که جنبش گسترده‌ای در ایران شروع شد؛ فقط به اصل مبارزه و نهایتاً سقوط حاکمیت فکر شده و هیچ اندیشمندی برای دوران پسا انقلاب؛ آلت‌رناتیو سیاسی ارائه نداده بود. تنها در اواخر جنبش مشروطه؛ عده‌ای از روشنفکران و علما به این نتیجه رسیده بودند که اصل حاکمیت باشد؛ ولی محدود افرادی خواهان مدل جدیدی نبوده و خواستار همان سیاق سابق حکومت با تغییراتی در حدود اختیارات شاه بودند. اما عاملان سیاسی دهه ۴۰ و ۵۰ به این بلوغ رسیده بودند که مهم‌تر از اصل انقلاب؛ طرح جایگزین حاکمیت است و الا و لابد باید مدل حکومتی از قبل تعریف شده باشد که نهایتاً بعد از چالش‌های متعدد به استقرار مدل جمهوری اسلامی انجامید. اما بعد گذشت بیش از ۴۰ سال از این اتفاق، سؤال این است که آیا تصویب این اندیشه سیاسی شتاب زده و عجولانه نبود؟ و مهم‌تر از همه؛ اختلاف بنیادین بین گروه‌های سیاسی آن زمان؛ چطور اجازه تصویب اندیشه جمهوری اسلامی با آن اقبال اعجاب‌آور را داده است؟ کتاب «فرآیند استقرار جمهوری اسلامی» اثر محمد شفیع‌فر؛ با ارائه دقیق از وقایع روزبه‌روز بعد از ۲۲ بهمن و گزارش اکثر اختلافات نظری و عملی و نشان دادن مواجهه لشکرهای فکری جناح‌های مختلف؛ از چریک‌های فدایی و حزب توده تا سازمان مجاهدین و ملی‌گراها و نهضت آزادی‌ها و شعب مختلف روحانیت؛ به پرسش‌های مذکور پاسخ می‌دهد. نویسنده معتقد است باتوجه به ارائه نظریه «ولایت فقیه» در سال ۱۳۴۸ و گسترش تقاضای جمهوری اسلامی در تظاهرات و راهپیمایی‌های سال ۵۷؛ با همه اختلافات فکری بین انقلابیون؛ فرآیند استقرار نظام جمهوری اسلامی کاملاً طبیعی بود و نکته مهم این است که در روزهای بعد از انقلاب؛ گفتمان ناشی از تفکرات امام خمینی (ره)؛ آن چنان قدرتی داشت که گروه‌های مخالف آن باتمام امکانات رسانه‌ای و تبلیغی فراوان؛ نتوانستند کاری از پیش ببرند و اکثر جامعه انقلابی آن روزگار به جمهوری اسلامی امام خمینی (ره) رأی آری دادند. نکته مهم در مورد اثر حاضر این است که کمتر کتابی با این دقت مواضع مختلف و نظرات شخصیت‌های حاضر در بحبوحه انقلاب را؛ با سیر تاریخی خود؛ ذیل عنوان مهم آن زمان؛ مطرح کرده باشد.

کتاب «وارث پیامبر» نقد و بررسی شد

«صلح طلبی» میراث امام علی (ع) برای امروز

در تبلیغ تشیع کوتاهی کردیم

جلسه نقد و بررسی کتاب «وارث پیامبر» در سالن سرای کتاب خانه کتاب و ادبیات ایران برگزار شد. در این نشست ابتدا مترجم کتاب «محمد کیوان فر» درباره کتاب و مؤلف آن اظهار کرد: از نظر «حسن عباس» مؤلف کتاب، علی بن ابی طالب اصلی‌ترین چهره معنوی و فکری اسلام بعد از پیامبر است. مسلمانان از تعالیم و رهبری او به عنوان خلیفه چهارم بهره برده‌اند، اما بر سر این که آیا محمد (ص) او را به عنوان جانشین سیاسی خود تعیین کرده است یا نه اختلاف دارند.

کیوان فر بیان کرد: حسن عباس تصویری دقیق و متقاعدکننده از این چهره برجسته ارائه کرده و خاستگاه پیدایش شیعه را توضیح می‌دهد. عباس نشان می‌دهد که چگونه پس از محمد (ص)، علی (ع) ردای معنوی اسلام را برای رهبری جنبشی که پیامبر را هربش بود بر تن کرد. در حالی که تعالیم علی (ع) درباره حکمت و عدالت و رهایی از نفس را مسلمانان شیعه و سنی گرامی می‌دارند اما اندیشه‌های تکنرگرایانه او زیر طرح‌های فرقه‌گرایانه و سیاست‌ورزی‌های افراطی مدفون شده است. او ارزیابی خود از کتاب را ارائه داد و گفت: کتاب‌هایی که درباره اسلام و شیعه نوشته می‌شود معمولاً یا سوگیری دارد یا اطلاعاتش خیلی کامل نیست اما این کتاب، همراه با دیدگاه‌های شیعی است و شامل دیدگاه‌هایی است که معرفت فراوان نسبت به امام علی (ع) دارند. او ادامه داد: داشتن چنین نگاهی خلاف نگاه آکادمیک است، چرا که برخی منابع و روایات ذکر شده است و بقیه آنها ذکر نشده است و همچنین بیان نکرده است که اصل روایت به لحاظ منطقی یا عقلی قابل پذیرش است یا خیر.

او بیان کرد: در ترجمه این کتاب ابتدا رعایت اصل سادگی و سپس ایجاز را در پیش گرفتیم. این کتاب روحیه رحمانی اسلام را برجسته‌تر از کتاب‌های دیگر بیان کرده است.

کیوان فر اظهار کرد: هر کتابی که نوشته می‌شود قطعاً زمینه‌های اجتماعی بر نویسنده اثرگذار بوده است. نویسنده این کتاب می‌خواهد بگوید که مشکلات در اسلام ریشه در اندیشه‌های اموی دارد و اسلام و مسلمانان برای نجات خود باید در مقابل معاویه و خاندانش قرار بگیرند و همچنین معتقد است پیام و میراث علی (ع) برای امروز صلح‌طلبی و رواداری است.

وی یکی از ویژگی‌های خاص کتاب را در این دانست که منابع مورد

در ترجمه این

کتاب ابتدا رعایت

اصل سادگی و

سپس ایجاز را

در پیش گرفتیم

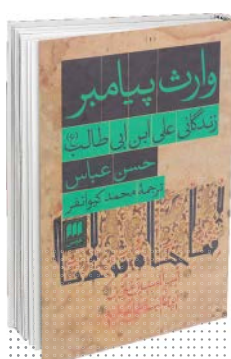
این کتاب روحیه

رحمانی اسلام

را برجسته‌تر از

کتاب‌های دیگر

بیان کرده است

استفاده در این کتاب همگی انگلیسی زبان بودند و اشاره کرد به این که این اتفاق خوبی است که اکثر کتاب‌های خوب در این زمینه به انگلیسی ترجمه شده است. کیوان فر گفت: نویسنده به جای این که پیامبر را محور قرار دهد امیرالمومنین را محور قرار داده است.

او در ادامه خاطرنشان کرد: این کتاب علاوه بر این که درباره امام علی (ع) است یک مقدمه برای معرفی اسلام هم می‌تواند باشد و علاوه بر این که امام علی (ع) و پیامبر را معرفی می‌کند به امام حسین (ع) هم پرداخته و نویسندگانی که می‌خواهند درباره امام حسین (ع) بنویسند می‌توانند به این کتاب مراجعه کنند.

کیوان فر در انتها بیان کرد: ما انسان‌ها گاهی نیازمند یک تواضع و معرفت‌شناسی هستیم تا بفهمیم که نمی‌دانیم و لازم است چیزی بدانیم و یاد بگیریم.

به جنبه‌هایی از شخصیت امام علی (ع) که نیاز جامعه

امروز است، پرداختیم

در ادامه این نشست دکتر محمد مطهری نیا، عضو هیات علمی دانشگاه گفت: اگر ما خود را جای نویسنده بگذاریم سختی کار خودش را نشان خواهد داد. او در کشوری زندگی کرده که انواع ادیان وجود دارد و او در این فضا سراغ اسلام در ادیان می‌رود. آن هم در دنیایی که این همه اسلام هراسی هست و زوایه دیدها نسبت به امیرالمومنین فرق دارد. او درباره کتاب اظهار کرد: کتاب در آمریکا نوشته شده و نشان می‌دهد که نویسنده جامعه هدف خود را مشخص کرده است. مخاطب می‌تواند مسلمانان باشند، می‌تواند اسلام شناسان باشند و می‌تواند برای مخاطب عام آمریکا نوشته شده باشد.

او ادامه داد: نویسنده سعی داشته است جامعه آمریکایی را به عنوان مخاطب در نظر بگیرد و به جریان شهرشناسی و یهودیان و مسیحیان اسلام شناس هم نگاهی داشته باشد.

این استاد دانشگاه درباره نگاه نویسنده بیان کرد: نویسنده این کتاب به امیرالمؤمنین با رویکرد نزدیک به شیعه خیلی ارادت دارد اما نگاهی تقریبی است. البته در پازلی که در ذهنش تعریف کرده، ستایش‌ها را بیش از تقریب دارد.

او در ادامه گفت: مشابه این مطلب را ما در نوشته‌های ایرانی-اسلامی می‌توانیم پیدا کنیم و اگر این کتاب قرار بود در ایران نوشته شود بخش وارث امام علی (ع) اینگونه نوشته نمی‌شد.

مطهری نیا خاطر نشان کرد: گاهی باید این نکته را مد نظر داشته باشیم که بد نیست مترجم رد پای کمی از خود در اثری که ترجمه کرده است بر جای بگذارد.

او اضافه کرد: ما در تبلیغ اهل بیت و تشیع کوتاهی می‌کنیم و همین دیدگاه که امیرالمؤمنین به جای این که نقطه و محور اتحاد ما باشد، نقطه اختلاف مسلمانان شده است، نشان دهنده یکی از این کوتاهی‌هاست. او در ادامه درباره کتاب افزود: این کتاب یکی از آثاری است که تلاش داشته جدای از بحث‌های شیعه و سنی به سراغ امیرالمومنین برود و نگاه به «صلح» را خیلی پررنگ نشان داده است.

حسن عباس میزان رفت امیرالمومنین را در جنگ جمل خیلی خوب توصیف می‌کند که امام در ابتدا تلاش می‌کند جنگی رخ ندهد و اگر حتما جنگی رخ می‌دهد خیلی تلاش می‌کند جنگ دیر رخ بدهد تا در این فاصله روشنگری شود.

این مدرس دانشگاه در انتها بیان کرد: نویسندگان و سخنرانان ما این رسالت را در خود احساس نمی‌کنند که به جنبه‌هایی از شخصیت امام علی که نیاز جامعه امروز است، بپردازند.

